

Motion till riksdagen 2025/26:1527

av Emma Ahlström Köster (M)

Stärkt säkerhet för Sveriges dricksvattenförsörjning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att undersöka möjligheten att utforma en nationell strategi för skydd av kritisk dricksvatteninfrastruktur, som omfattar vattenintag, vattenverk, huvudledningar och reservsystem, med tydliga standarder för fysisk säkerhet, övervakning och larm, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att undersöka möjligheten att införa obligatorisk realtidsövervakning av vattenkvalitet vid vattenintag och huvudvattenledningar för att snabbt upptäcka föroreningar eller sabotage och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att undersöka möjligheten att säkerställa att befintliga regler enligt LIVSFS 2008:13 uppdateras för att klargöra tekniska minimistandarder för skydd mot sabotage och skadegörelse samt främja decentraliserade och kostnadseffektiva lösningar för vattenrening, grävattenåtervinning och toaletter utan dricksvatten för att avlasta central infrastruktur under en övergångsperiod, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att undersöka möjligheten att införa krav på risk- och sårbarhetsanalyser specifikt för vattenförsörjning och transportledningsnät som en del av kommunernas och va-huvudmännens planeringsarbete och se till att alla nya stora va-infrastrukturinvesteringar föregås av kostnads-nyttoanalyser som inkluderar alternativa retrofit-lösningar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att klargöra att skyddet av vatteninfrastruktur är en integrerad del av Sveriges totalförsvär och civila beredskap samt att ansvarsfördelningen mellan stat, län, kommun och privata va-aktörer tydliggörs i lag, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Dricksvatten är samhällets mest grundläggande resurs, men också en av våra mest sårbara. Sveriges arbete med ökad va-beredskap (SOU 2024:82) visar att regeringen är medveten om riskerna, men det är avgörande att gå från breda utredningar till konkreta standarder och kostnadseffektiva skyddsåtgärder.

Redan i dag finns bestämmelser i LIVSFS 2008:13 som kräver förebyggande arbete och upptäckt av sabotage, men tillämpningen varierar och kravnivåerna saknar ofta den tekniska precision som behövs för ett enhetligt skydd.

Vi vet också att klimatförändringar och ökade krav på vattenrening – exempelvis för att hantera PFAS och mikroplaster – kommer att innebära ännu större påfrestningar på våra va-system. Samtidigt har flera kommuner redan tvingats att planera för mycket kostsamma infrastrukturinvesteringar, som i Skåne där va-projekt uppgår till miljardnivåer. Om vi inte samtidigt stärker skyddet av den befintliga infrastrukturen och utvecklar kompletterande lösningar riskerar samhället att binda upp resurser i projekt som inte alltid är proportionerliga i förhållande till nyttan.

Ett mer flexibelt och motståndskraftigt system kräver därför både hårdare tekniska standarder för fysisk säkerhet – som lås, staket, säkerhetsklassade luckor och övervakningssystem – och obligatorisk realtidsmätning av vattenkvalitet för att tidigt upptäcka föroreningar, oavsett om de är naturliga eller avsiktliga. Parallellt behöver vi främja decentraliserade lösningar, såsom lokala vattenreningssystem, gråvattenåtervinning och toaletter som inte förbrukar dricksvatten. På så sätt kan vi minska trycket på de kommunala reningsverken och skapa en övergång till framtidens mer självförsörjande bostäder.

Skyddet av dricksvattenförsörjningen är inte enbart en teknisk fråga utan en del av vårt totalförsvaret och vår civila beredskap. När hushåll och kommuner kan lita på att vattenförsörjningen är säker stärks samhällskontraktet, folkhälsan och befolkningens tillit till staten. Det är därför hög tid att Sverige gör skyddet av vatteninfrastrukturen till en nationell prioritet, med tydlig ansvarsfördelning mellan stat, kommun och privata va-aktörer.

Emma Ahlström Köster (M)